

Keski-Suomen käräjäoikeuden lautamiesten vaali

KH 02.06.2025 § 163
347/00.00.01/2025

Tuomioistuinlain (673/2016) 2 luvun 6 §:n 1 momentin perusteella käräjäoikeuden jäseniä ovat laamanni ja kärjätuomarit. Käräjäoikeudessa on lisäksi muina jäseninä lautamiehiä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen sen mukaan kuin oikeudenkäymiskaassa tai muussa laissa säädetään.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain (675/2016) 3 §:n (211/2019) 1 momentin mukaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa Tuomioistuinvirasto. Jos käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu useampia kuntia, Tuomioistuinvirasto vahvistaa kunkin kunnan alueelta valittavien lautamiesten määrän ensisijaisesti kuntien henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän suhteessa. Jokaisesta kunnasta on kuitenkin valittava vähintään yksi lautamies.

Sanotun lain 4 §:n 1–2 momentin mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Jos pääkäsittely on kesken toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu, kunnes asia on käräjäoikeudessa ratkaistu.

Lain 2 §:n 1 momentin mukaan lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Sanotun pykälän 2 momentin mukaan lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Edelleen lain 4 §:n 3 momentin mukaan kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Vielä lain 5–6 §:n perusteella lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlaissa tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus sekä tuomioistuinlaissa tarkoitettu tuomarinvakuutus.

Äänekosken kaupunki kuuluu Keski-Suomen käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Keski-Suomen käräjäoikeus on toimittanut tuomiopirinsä kunnille 21.5.2025 päivätyn kirjeen, jossa se toteaa, että Tuomioistuinvirasto on vahvistanut Keski-Suomen käräjäoikeuden lautamiesten lukumääräksi 59 lautamiestä. Näistä Äänekosken kaupunki valitsee neljä lautamiestä.

Kirjeessä Keski-Suomen käräjäoikeus pyytää, että kunnat tekisivät lautamiesvalinnat siten, että uudet lautamiehet astuvat tehtäväänsä 1.11.2025.

Liitteenä on Keski-Suomen käräjäoikeuden kunnille toimittama aineisto, jossa käsitellään lautamiesten valintaan liittyviä kysymyksiä. Aineiston perusteella on syytä erityisesti korostaa, että lautamiehet eivät ole kunnallisia luottamushenkilöitä, vaan tuomioistuimen jäseniä. Lautamiesasema ei ole poliittinen tehtävä, vaan lautamiehen on oltava riippumaton ja myös näytettävä siltä. Tämä tarkoittaa muun muassa, että lautamiehiltä ei saa vaatia niin sanotun puolueveron tai luottamushenkilömaksun maksamista.

Esteellisyys- ja puolueettomuusnäkökohtien takia lautamiehiksi ei tulisi valita kunnanhallitusten ja kuntayhtymien hallitusten jäseniä tai muita merkittävässä asemassa olevia kunnallisia luottamushenkilöitä.

Valmistelija	Hallintojohtaja Aleksi Heikkilä, puh. 040 823 7921
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Tuononen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto valitsee Keski-Suomen käräjäoikeuteen neljä (4) lautamiestä jäljellä olevaksi toimikaudeksi 1.6.2025–31.5.2029.
Päätös	Hyväksyttiin.

- - - - -